

KICK-OFF

startnotitie sportstimulering in Wijchen

Wijchen, februari 1999

1. Inleiding

Voor u ligt "Kick-Off; startnotitie sportstimulering in Wijchen". "Kick-Off" betekent aftrap, bijvoorbeeld de aftrap van een voetbalwedstrijd. De titel geeft de inhoud van deze notitie weer. Met deze notitie willen wij de aftrap geven voor de ontwikkeling van een sportstimuleringsbeleid; een beleid dat met inschakeling van de direct betrokkenen vorm gegeven wordt. Of, om in sporttermen te blijven, de vormgeving als een voetbalwedstrijd waarbij vooraf de spelregels en het speelveld bepaald zijn, maar het niet vooraf duidelijk is hoe spel verder zal verlopen, welke score uiteindelijk op het scorebord zal prijken, of hoe de spelers zelf de wedstrijd ervaren hebben. Voor de goede orde; het is wel een vriendschappelijk potje, waarbij het niet om het resultaat van de dag gaat, maar het spel gezien moet worden als een training ten behoeve van toekomstige resultaten.

In deze notitie zal in eerste instantie ingegaan worden op het huidige gemeentelijke sportbeleid en op het belang van sport. Hierna worden ontwikkelingen aan de orde gesteld die nopen tot wijzigingen en aanvullingen in het gemeentelijk sportbeleid. Vervolgens worden diverse doelgroepen in het kader van sportstimulering onderscheiden, en wordt een aantal potentiële maatregelen in het kader van het sportbeleid beschreven. Aansluitend wordt aangegeven hoe op interactieve wijze handen en voeten aan het beleid gegeven moet gaan worden, en wordt een tijdspad hiervoor geschetst. Afgesloten wordt met de financiële gevolgen van het beleid.

2. Het huidige gemeentelijk sportbeleid

Het gemeentelijk beleid ten aanzien van sport kent al jaren in hoofdzaak twee aandachtsvelden. Op de eerste plaats zijn de gemeentelijke inspanningen gericht op de totstandkoming en instandhouding van sportvoorzieningen. Hiernaast wordt via stimuleringsbeleid het gebruik van de sportvoorzieningen en daarmee het sporten bevorderd.

Bij de instrumenten die in het kader van het eerste aandachtsveld ingezet worden, moet gedacht worden aan de beschikbaarstelling van ruimte voor sportaccommodaties, ondersteuning bij de op- en inrichting van sportvoorzieningen, onderhoud en verhuur van accommodaties, en (sinds kort) de subsidiëring van het onderhoud van de groene sportvelden. Instrumenten in het kader van het stimuleringsbeleid zijn bijvoorbeeld de jeugdsportsubsidie, de indirecte subsidiëring door middel van de niet-kostendekkende tarieven van de binnensportaccommodaties en de sport- en speluitleen, de ondersteuning van de school-sportolympiade, subsidies ten behoeve van ouderensport en aangepast sporten.

Doel van het sportbeleid is het scheppen van voorwaarden voor, en de bevordering van, sport- en spelbeoefening door alle bevolkingsgroepen. Het gaat hierbij om sportdeelname in de breedte; er zijn géén instrumenten die specifiek gericht zijn op bevordering van topsport of geselecteerde sportbeoefening.

3. Het belang van sportbeoefening

Het antwoord op de vraag naar het waarom van sportbevordering, waarom sport belangrijk is, is lange tijd gedomineerd door een beperkte definitie van de intrinsieke waarde van sport; sport als een gezonde vorm van vrijetijdsbesteding. Inmiddels worden veel meer waarden aan sport toegekend, en worden ook de extrinsieke waarden van sport onderkend.

Sport is van doel ook tot middel bestempeld. Soms kan zelf de indruk gekregen worden dat sport een soort Haarlemmerolie is: Vereenzamen mensen achter de geraniums, haal ze door middel van sport uit hun sociaal element! Overlast van toezicht- en doelloos op straat rondhangende jongeren, betrek ze binnen de sportvereniging en uw overlast verdwijnt als sneeuw voor de zon!

Sport als middel en sport als doel lopen door elkaar heen. Het onderscheid is vaak niet scherp aan te geven. Enerzijds maakt dit ook niet zoveel uit; de conclusie is dat sport belangrijk is, en dat dit belang het aanknopingspunt is voor gemeentelijke inspanningen op het terrein van sport.

Anderzijds is het wel van groot belang om vast te stellen dat sport meer kan zijn dan een gezonde vrijetijdsbesteding; dat sport een middel kan zijn dat andere doelen steunt; dat sport één van de fundamenten voor de samenleving is. Sport kan socialiseren, sport kan aan maatschappelijke cohesie bijdragen, sport kan integratie bevorderen, etcetera.

Het jongetje van de reclame dat na schooltijd in z'n eentje een balletje loopt te trappen op het door de gemeente aangelegde trapveldje nabij zijn ouderlijk huis, uitermate aandoenlijk juicht, het imaginaire publiek bespeelt, en aansluitend thuis komt om die belegde boterham te eten waarvan hij groot zal worden, heeft zeker een gezonde sportieve vrijetijdsbesteding gevonden. Maar helaas pindakaas; het is een vorm van sportbeoefening die beperkt is als het gaat om het aantal maatschappelijke waarden waaraan een bijdrage geleverd kan worden.

Met dit bovenstaande willen wij zeker niet impliceren dat sport per se boven de intrinsieke waarden hoeft uit te stijgen. Ook de sportbeoefening met hoofdzakelijk intrinsieke waarden is nadrukkelijk van belang en verdient het om ondersteund te worden. Evenwel is het meer dan "mooi meegenomen" op het moment dat met sport een aantal andere maatschappelijke functies en waarden gediend wordt. De mate waarin die potentiële meerwaarde van sport gewenst is, zal daarbij afhankelijk zijn van de doelgroep: Gaat het om jeugd dan is bijvoorbeeld de socialiserende werking van sport nastrevenswaardig; gaat het om allochtonen dan is bijvoorbeeld de integrerende werking van sport belangrijk.

Wat wij wel willen aangeven is dat de meerwaarde van sport in potentie daar aanwezig is waar in georganiseerd verband gesport wordt. Vanuit dit perspectief kennen wij vooral aan de sportverenigingen een belangrijke rol toe. In het kader van sportstimulering is sportbeoefening binnen de sportvereniging dan ook een belangrijk aandachtspunt.

4. Ontwikkelingen ten aanzien van de sportverenigingen

Hiervoor is aangegeven dat wij onderkennen dat sportbeoefening uit hoofde van méér dan alleen gezonde vrijetijdsbesteding nagestreefd mag worden. Door in eerste instantie aan te sluiten bij de sportvereniging (en andere vormen van georganiseerde sportbeoefening) kunnen ook andere - manifest en latent aanwezige - waarden bereikt worden.

De keuze om in dit kader de sportverenigingen een belangrijke functie toe te bedelen, betekent dat van diezelfde sportverenigingen inzet en betrokkenheid gevraagd wordt ten aanzien van de vormgeving en implementatie van het sportstimuleringsbeleid. In dit licht is het van belang om het volgende ten aanzien van deze verenigingen in ogenschouw te nemen.

Sportverenigingen zijn grotendeels vrijwilligersorganisaties. Naar schatting zorgen duizenden vrijwilligers met tienduizenden uren aan onbezoldigde inzet voor de instandhouding van deze verenigingen. Zonder deze bijdrage zou sportdeelname een hoge financiële drempel kennen, en sportdeelname waarschijnlijk aanmerkelijk lager zijn.

Zoals voor vele andere vrijwilligersorganisaties geldt, geldt ook voor de sportverenigingen dat het klimaat waarin ze moeten gedijen verandert. De klimaatverandering bestaat in dit geval uit maatschappelijke ontwikkelingen die invloed hebben op de aard van de vraag naar sport, en het aanbod van vrijwilligers (zoals de 24-uurseconomie, de individualisering en een terugtrekkende overheid). Daarnaast bestaat de verandering uit ontwikkelingen in de wet- en regelgeving die steeds hogere kenniseisen stellen aan de sportverenigingen (zoals milieuvoorschriften, arbowetgeving en hygiënecodes, de fiscale regelgeving op het gebied van het werkgeverschap). De gevolgen voor de sportvereniging zijn aan de ene kant dat invulling gegeven moet worden aan een zwaarder takenpakket (bijvoorbeeld het penningmeesterschap dat tegenwoordig veel meer is dan een schoenendoos vol bonnetjes en een kasboek op de achterkant van een sigarendoosje). Aan de andere kant moet nagedacht worden over en omgegaan worden met de consequenties van veranderende omgeving: Welke producten zijn of blijven levensvatbaar? Hoe worden die producten aan de man gebracht? En last but not least hoe kunnen die producten tot stand gebracht worden?

Het is wellicht enigszins gechargeerd en klinkt daardoor nogal klinisch, maar onderkend moet worden dat de sportvereniging meer en meer bedrijfsmatig moet gaan opereren om in de toekomst te kunnen blijven functioneren, zonder daarbij de aard van "de vereniging" geweld aan te doen. Er moet geïnvesteerd worden in de toekomst op een moment dat het al geen gemakkelijke klus is om voldoende menskracht te vinden om de lopende zaken de lopende zaken te laten blijven.

5. Sportbeleid met drie aandachtsvelden

Het sportbeleid heeft tot doel om de Wijchense bevolking aan het sporten te krijgen en aan het sporten te houden. De gemeentelijke rol is daarbij voorwaardenscheppend. Zoals in de tweede paragraaf aangegeven zijn binnen het huidige gemeentelijke sportbeleid twee aandachtsvelden te onderscheiden. Aan de ene kant de aandacht voor de sportinfrastructuur. Aan de andere kant de aandacht voor het gebruik daarvan.

Vanwege het brede maatschappelijke nut van sport (zoals uiteengezet in de derde paragraaf) kiezen wij ervoor om een impuls aan de sportbeoefening te geven. Wij kiezen ervoor om meer Wijchenaren aan het sporten te krijgen en aan het sporten te houden, en onderkennen daarbij de meerwaarde van sporten in georganiseerd verband, c.q. het sporten binnen de sportvereniging. Dit impliceert dat van de sportverenigingen een inspanning gevraagd wordt. Van de sportvereniging mag die inspanning ons inziens ook gevraagd worden. Maar kan die zonder meer geleverd worden? Wij vragen, u draait?

In veel gevallen zal het antwoord op deze vraag ontkennend zijn. Meestal is voor de verenigingen tegenwoordig al een omvangrijk genoeg takenpakket ontstaan. Maatschappelijke ontwikkelingen leggen beslag op de eventueel aanwezige restcapaciteit (taakuitbreiding), of hebben de capaciteit van de vereniging al negatief beïnvloed (minder vrijwilligers).

De sportverenigingen staan aan de basis van de sportbeoefening. Hun ervaring en inzicht is van groot belang voor de ontwikkeling van kansrijke initiatieven, en het een pré is als de

potentiële sportbeoefenaars bij de sportvereniging terecht komen. Het is derhalve essentieel dat de sportverenigingen direct betrokken zijn bij de ontwikkeling van impulsen voor sportbeoefening. Voorwaarde is dan wel dat die verenigingen beschikken over voldoende middelen om de hen toebedeelde rol waar te kunnen maken; voldoende middelen in personele zin, in financiële zin, en qua kennis.

Het bovenstaande wijst op een lacune in het huidige sportbeleid. Meer aandacht voor de sportinfrastructuur en meer subsidie-impulsen voor specifieke doelgroepen zullen maar een beperkt effect hebben op de sportdeelname. Dit pleit voor een derde aandachtsveld binnen het sportbeleid. Een derde aandachtsveld dat bestaat uit de beschikbaarheid van middelen voor de verenigingen; het aandachtsveld verenigingssterkte.

De aandacht voor verenigingssterkte behoort tot het vrijwilligersbeleid. In het kader van het vrijwilligersbeleid zijn er algemene regelingen waarvan de sportverenigingen ook kunnen profiteren. Bijvoorbeeld de collectieve aansprakelijkheids- en ongevallenverzekering voor vrijwilligers, en de bijdrageregeling nieuwbouw- en verbouwprojecten vrijwilligersaccommodaties. Zoals onder andere in "De Vraag Centraal" aangegeven is, en is de themabijeenkomst over vrijwilligerswerk nadrukkelijk aan de orde gesteld is, verdient het vrijwilligerswerk in het algemeen een impuls. In verband met de relatie tussen sportstimulering en sportverenigingen, kan de aandacht voor verenigingssterkte als vooruitlopend onderdeel hiervan beschouwd worden.

6. Subdoelen van sportstimulering en verenigingsondersteuning

De redenen voor het niet-sporten kunnen uiteenlopend zijn; de kosten voor deelname zijn te hoog, de sportvoorziening is te ver weg, er bestaat überhaupt geen interesse in sporten, de sportmogelijkheid sluit niet aan bij de tijdstippen van vrije tijd, de sportmogelijkheden zijn onbekend, etcetera.

Het doel van sportstimulering is om de sportdeelname te bevorderen. Een participatiegraad van 100% zou daarbij aardig zijn, maar is in praktijk niet haalbaar en hoeft ook niet de doelstelling van het gemeentelijk sportstimuleringsbeleid te zijn. Er zijn immers een aantal niet-beïnvloedbare redenen om niet te sporten. Sportstimulering zal zich moeten richten op de beïnvloedbare redenen om niet te sporten. Deze redenen vallen uiteen in twee hoofdcategorieën; redenen die te maken hebben met het ontbreken van een geschikt sportproduct, en redenen die te maken hebben met de onbekendheid over de aanwezigheid van het gewenste sportproduct of de onbekendheid met hoe positief sporten kan zijn. In het eerste geval zal sportstimulering bestaan uit produktontwikkeling, en in het tweede geval uit marketing (waaronder gedragsbeïnvloeding).

Voor wat betreft de verenigingsondersteuning kan ook een onderscheid aangebracht worden in twee hoofdcategorieën. De eerste categorie bestaat dan uit maatregelen die investeren in het vrijwilligerslegioen; meer vrijwilligers met meer vaardigheden is het doel dus. De tweede categorie bestaat uit maatregelen die de verenigingen faciliteren bij haar werkzaamheden; minder werkzaamheden voor vrijwilligers is het doel in dit geval. De achterliggende gedachte bij dit onderscheid is dat allerlei vrijwilligersorganisaties een gebrek aan vrijwilligers ervaren en ter oplossing van dit knelpunt dezelfde vijver aan het bevissen zijn. Inmiddels is sprake van overbevissing waardoor het vissen in de vrijwilligersvijver nog maar zelden leidt tot beet hebben. De oplossingen voor de knelpunten ten aanzien van het vrijwil-

ligerswerk moeten dan ook ten dele gezocht worden in het reduceren van de noodzakelijke inzet van vrijwilligers; bij efficiëntieverbetering binnen de vrijwilligersorganisatie en bij de ondersteuning door betaalde krachten.

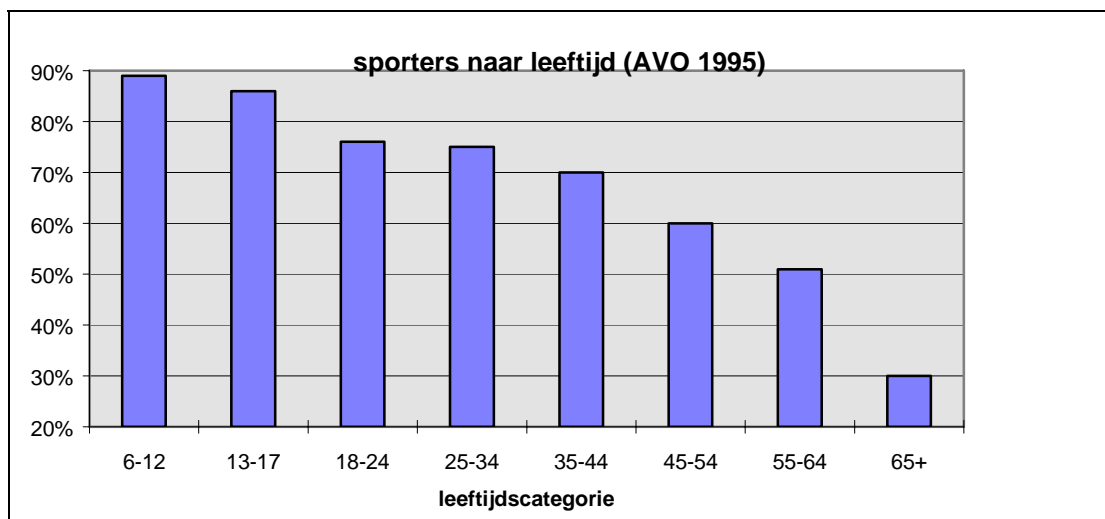
Resumé

In het voorgaande is betoogd dat het sportstimuleringsbeleid gericht dient te zijn op het verbeteren van de bekendheid (van het positieve) van het aanbod, of op de ontwikkeling van een aanbod dat aansluit bij groepen waarvan de sportdeelname achterblijft. Voorts kan het niet los gezien worden van beleid gericht op bevordering van de verenigingssterkte, waarbij gekozen kan worden om te investeren in meer vrijwilligers met meer vaardigheden, of dat vrijwilligers ondersteund worden bij hun werkzaamheden. Derhalve kunnen in het kader van deze notitie dus vier subdoelstellingen onderscheiden worden:

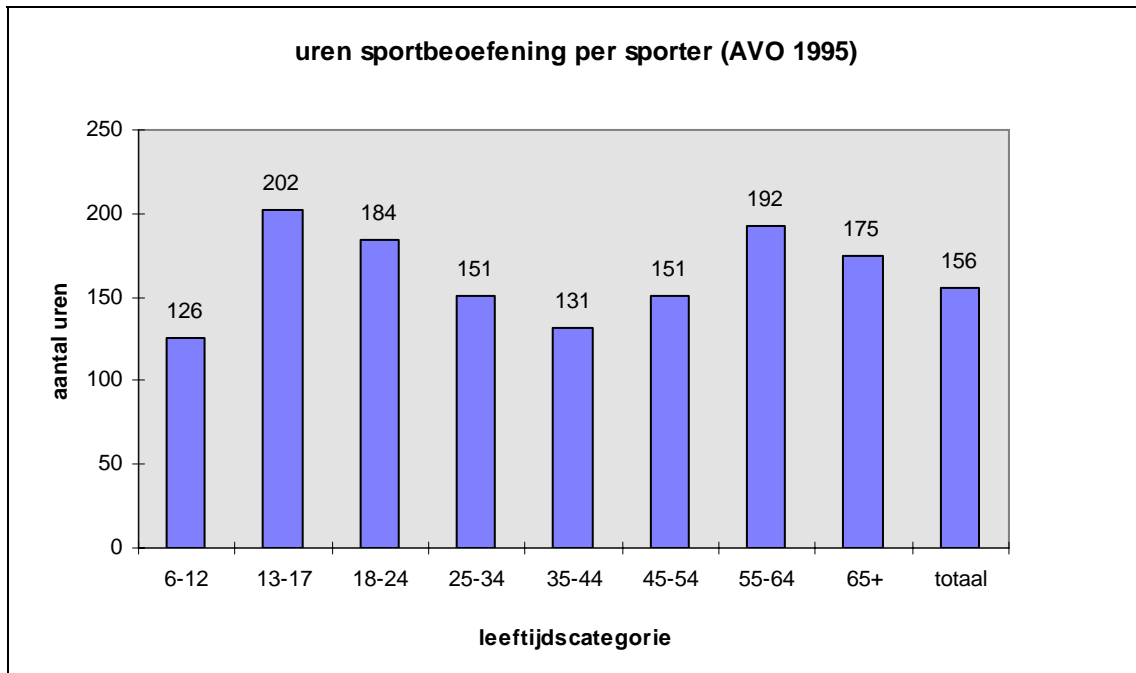
1. Bevordering van de ontwikkeling van sportprodukten die aansluiten bij de behoefte van bepaalde doelgroepen.
2. Bevordering van de ontwikkeling van produkten waarmee het bestaande sportaanbod onder de aandacht van bepaalde doelgroepen gebracht wordt dan wel overgebracht wordt hoe plezierig sporten kan zijn.
3. Bevordering van de ontwikkeling van initiatieven die leiden tot een groter vrijwilligersarsenaal met meer kwaliteiten.
4. Bevordering van de ontwikkeling van initiatieven die ertoe leiden dat de vrijwilligersorganisaties ook met een geringere hoeveelheid onbezoldigde inzet kunnen blijven functioneren.

7. Doelgroepen bij sportstimulering

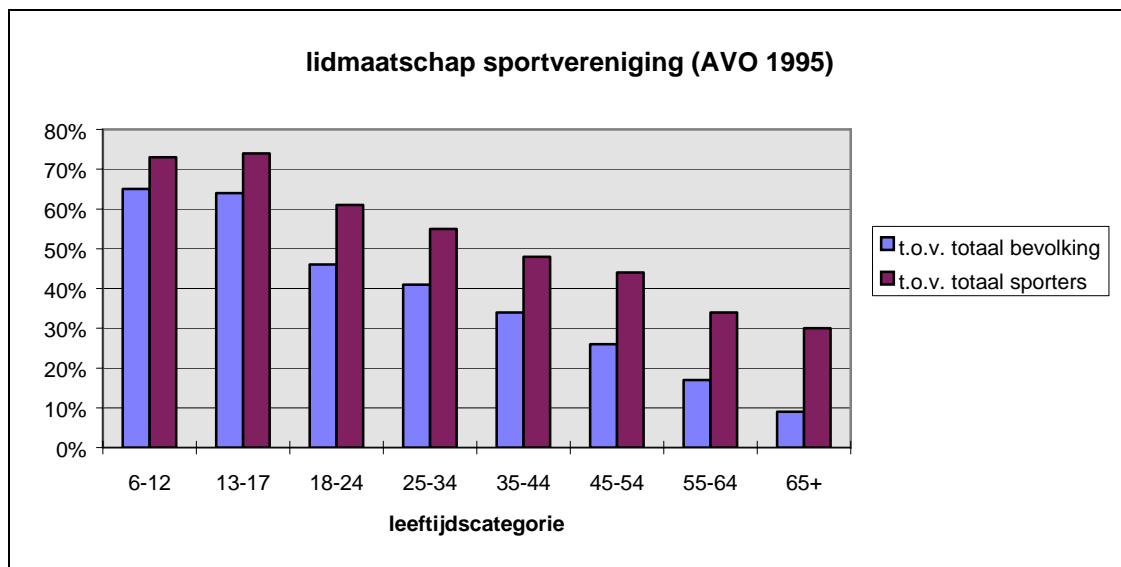
In de door het Centraal Bureau voor de Statistiek uitgebrachte gegevens over sportdeelname wordt als "sporter" beschouwd iemand die de afgelopen 12 maanden (in de vrije tijd) tenminste één keer een (fysieke) sportieve activiteit heeft beoefend. Met deze zeer brede definitie van sport wordt 66% van de Nederlandse bevolking als "sporter" aangeduid. Onderverdeeld naar leeftijdscategorieën geeft dit het volgende beeld:

Hoewel het relatieve aantal sporters afneemt naarmate de leeftijd vordert, is het niet zo dat het aantal uur dat iemand in z'n vrije tijd aan sport besteedt op latere leeftijd ook afneemt:

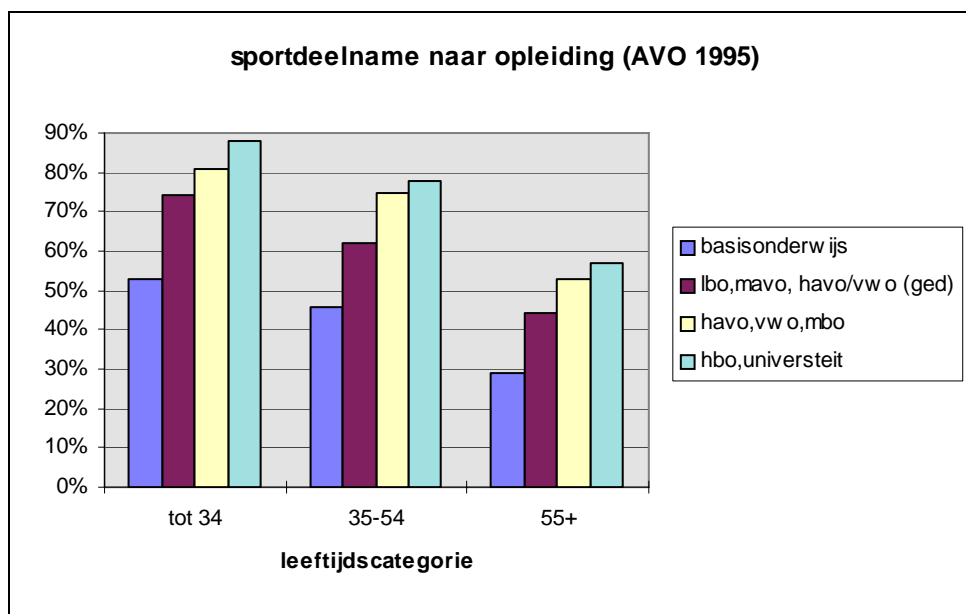
Als gekeken wordt naar de mate waarin de personen in de diverse leeftijdscategorieën lid zijn van een sportvereniging en de mate waarin "sporters" lid zijn van een sportvereniging, ontstaat het volgende beeld:

De relatie tussen sporten en lidmaatschap van een vereniging is zeer sterk aanwezig bij de jongste twee leeftijdsgroepen (meer dan 70% van de sporters is lid van een sportvereniging), en neemt vooral af bij de oudere leeftijdsgroepen (slechts zo'n 30% van de sporters is lid van de sportvereniging).

Buiten het bovenstaande cijfermateriaal is weinig tot geen kwantitatief onderzoek verricht naar sportdeelname. Daarnaast is de definitie van "sporter" bij het aanwezige cijfermateriaal wel erg breed. In combinatie met het ontbreken van lokale gegevens (alleen gegevens over het aantal jeugdleden en van de gesubsidieerde sportverenigingen zijn bekend), moet vooral teruggevallen worden op algemeen gesignaleerde tendensen die niet gebaseerd zijn op kwantitatieve gegevens.

Als sportarme categorieën worden landelijk vooral de volgende groepen onderscheiden; jongeren (met name vanaf tienerleeftijd), gehandicapten, allochtonen en ouderen. In het kader van de ontwikkeling van het jeugd- en jongerenbeleid is door middel van kwalitatief onderzoek enige informatie over sportbeoefening verzameld; deze informatie sluit aan bij de landelijke signalen. Voor wat betreft de andere genoemde doelgroepen hebben wij voortsnog geen reden te veronderstellen dat de Wijchense situatie afwijkt van de landelijke tendensen. In deze notitie willen wij dan ook de keuze maken om het sportstimuleringsbeleid te richten op de vier genoemde doelgroepen. Hoewel er een samenhang is tussen gevolgde opleiding (in relatie met inkomen) en sportbeoefening, wordt hierbij bewust voorbij gegaan aan groepen die niet sporten door de kosten die eraan verbonden zijn; door de declaratieregelingen voor de minima, de automatische aandacht voor prijsstelling als onderdeel van produktontwikkeling, alsmede de koppeling van sportstimulering aan de sportverenigingen waar in het algemeen sowieso een laagdrempelig contributieniveau nagestreefd wordt, is voldoende rechtvaardiging voor deze keuze aanwezig.

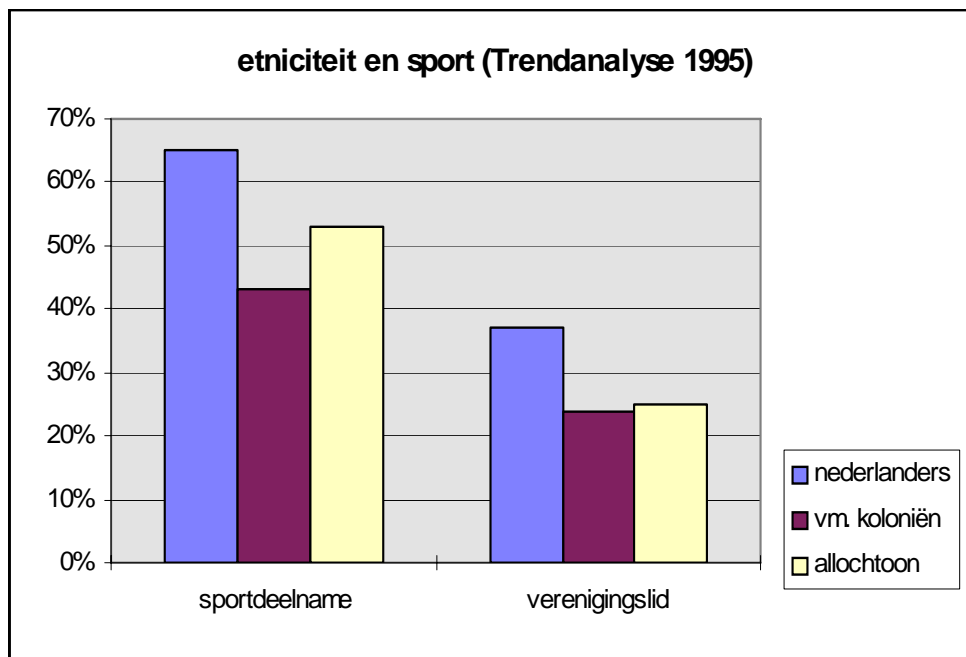

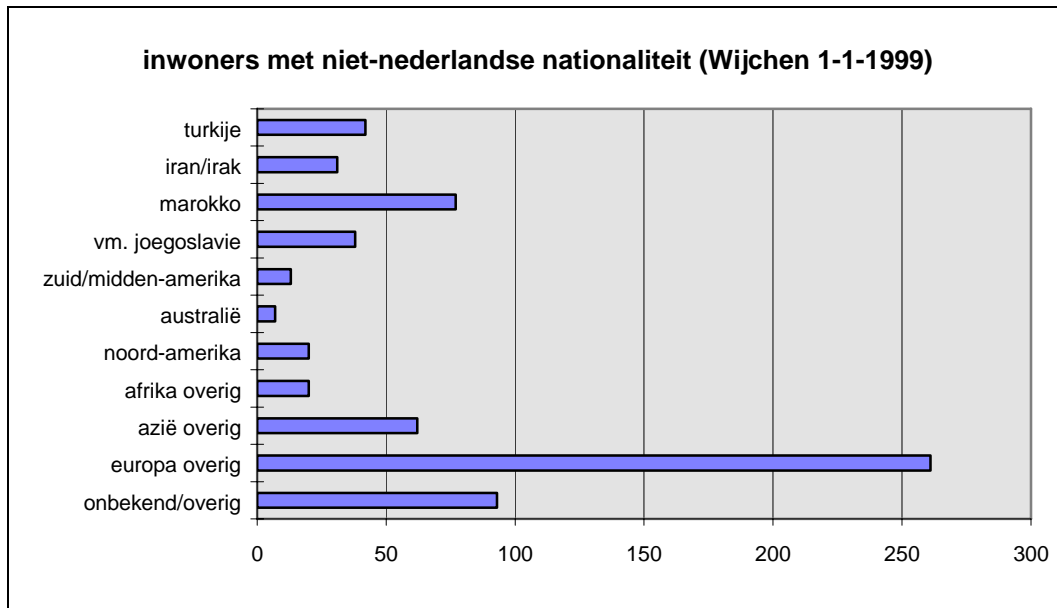
Jongeren

Met het gezegde "jong geleerd, oud gedaan" in het achterhoofd, vormt de jeugd de belangrijkste doelgroep. Om tot een sportieve levensstijl te komen is immers een speciale houding nodig die op jonge leeftijd gevormd moet worden door sportorganisaties en het bewegingsonderwijs. Knelpunten ten aanzien van de deelname zitten vooral in het ontbreken van het in aanraking komen en ervaring opdoen met bepaalde sporten, en dat het traditionele aanbod van de sportverenigingen vaak onvoldoende aansluit bij de wensen van jongeren. Sportstimuleringsinitiatieven zullen zich moeten richten op het aanbrenge van veranderingen hierin. Daarnaast is het van belang dat jongeren binnen de sportvereniging gestimuleerd worden om een bijdrage te leveren aan het vrijwilligerswerk dat binnen een vereniging verzet moet worden. Maatregelen die een positieve bijdrage hieraan leveren zullen ontwikkeld en/of ondersteund moeten worden.

Allochtonen

Voor wat betreft de doelgroep allochtonen komt het achterblijven qua sportdeelname vaak voort uit culturele verschillen met de westerse wijze van sportbeoefening. Ten aanzien van de onderbrenging van sportbeoefening binnen het georganiseerde verband, kan dit zeker een hindernis opwerpen. Derhalve zal bij de sportbevordering van deze doelgroep het belang van een tussenstap in de vorm van intracultureel sporten onderkend worden. Met betrekking tot de sportdeelname van allochtone jeugd kan ons inziens evenwel aangesloten worden bij de jeugdsportbevordering in het algemeen.

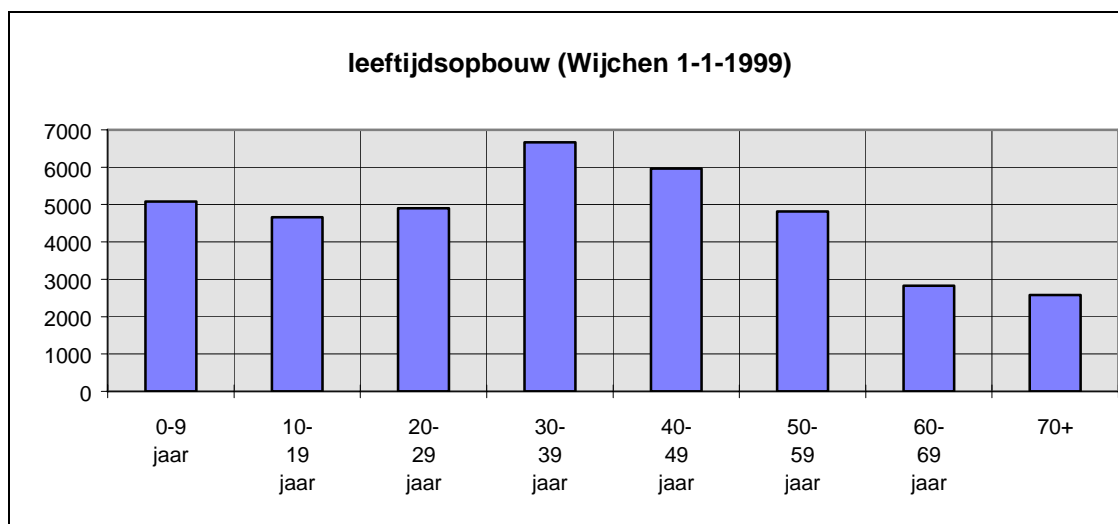

Gehandicapten en ouderen

Ten aanzien van de doelgroepen (lichamelijk) gehandicapten en ouderen willen wij onderkennen dat vaak specifieke fysieke eisen gesteld moeten worden aan de sportvoorziening, en dat niet elke sport zich hiervoor leent dan wel de sportvoorziening geschikt (te maken) is. In verhouding tot de andere doelgroepen is meer aandacht voor sportinfrastructuur te verwachten.

Duidelijk is dat sprake is van een omvangrijke doelgroep; aan de hand van landelijke gegevens zou het aantal Wijchenaren met een ernstige lichamelijke handicap op zo'n 4.500 (ruim 11,5% van de totale Wijchense bevolking) moeten liggen, waarbij een groot gedeelte van deze groep uit ouderen bestaat. Onduidelijk is evenwel in welke mate deze doelgroep geïnteresseerd is in sport, en dus in welke mate door middel van produktontwikkeling of marketing vergroting van de sportdeelname van deze groep te verwezenlijken zal zijn. Inschakeling van de categorale organisaties is in dit kader van essentieel belang. Overigens dient nog opgemerkt te worden dat het in het kader van de WVG en de bijzondere bijstand over individuele voorzieningen ten behoeve van sportbeoefening beschikt kan worden.

Gaat het om de sportdeelname van ouderen die niet te maken hebben met fysieke beperkingen, dan kan ons inziens sportstimulering wel vooral met inschakeling van de sportverenigingen vorm krijgen.

Voor wat betreft de sportdeelname van verstandelijk gehandicapten dient gesignaleerd te worden dat de lokale doelgroep naar verwachting klein van omvang is, en derhalve vraagtekens gezet moeten worden bij de haalbaarheid en wenselijkheid van het opstarten van lokale initiatieven. Het lijkt beter om aan te sluiten bij, dan wel het vizier te richten op bovenlokale initiatieven.

8. Mogelijke maatregelen

Hierna beschrijven wij beknopt een aantal maatregelen waarvan wij denken dat er een positief effect vanuit zal gaan in het kader van de verenigingssterkte of sportdeelname. Zoals hiervoor reeds gesteld is, is deze opsomming niet uitputtend en niet exclusief. Het zijn wel maatregelen ten aanzien waarvan wij van mening zijn dat, indien er voldoende draagvlak voor is, nadere vormgeving en uitwerking wenselijk is.

Hoewel de hierna genoemde maatregelen gegroepeerd zouden kunnen worden aan de hand van de subdoelstelling waaraan naar verwachting een bijdrage geleverd wordt, is dit niet zodanig gedaan. Reden hiervoor is dat het mes vaak aan meer kanten snijdt, en dat maatregelen vooral ook in onderlinge samenhang bezien en ingezet moeten worden.

- I. In 1998 is door een aantal verenigingen de door de gemeente bekostigde de cursus "Vrijwilligersbeleid in de Sportvereniging" gevolgd. Het doel van deze cursus is om binnen de sportverenigingen een klimaat te scheppen waarbinnen het eenvoudiger is om vrijwilligers te werven en te behouden. De belangstelling voor de cursus vanuit de verenigingen was mager, de beoordeling van de cursus was positief. Momenteel is het nog te vroeg om een conclusie te trekken ten aanzien van de mate waarin de cursus een positief effect heeft gehad op het vrijwilligerswerk binnen de sportverenigingen.
- II. De werkzaamheden binnen de diversiteit van sportverenigingen hebben vele overeenkomsten. Vanuit dit perspectief zal samenwerking tussen sportverenigingen kunnen

leiden tot onderlinge versterking en efficiëntieverbetering. Op verschillende niveaus kan daarbij aan samenwerking gedacht worden; van algemeen bestuurlijke activiteiten tot het dagelijkse beheer van een sportpark. In het kader van de nadere bestudering en ontwikkeling van samenwerking kan externe ondersteuning beschikbaar gesteld worden.

- III. Aan de ene kant signaleren wij dat gedurende de schoolvakanties de (overdekte gemeentelijke) sportaccommodaties vaak zeer beperkt bezet zijn. Aan de andere kant hechten wij veel waarde aan breed toegankelijke sportactiviteiten zoals bijvoorbeeld het jaarlijks door de betreffende sportvereniging in de kerstvakantie georganiseerde handbaltoernooi, of de schoolsportolympiade. Stimulerende ondersteuning van dit soort activiteiten vinden wij een goede zaak; deze evenementen vormen ons inziens een belangrijke actieve bijdrage aan het kennismaken met andere sportieve mogelijkheden.
- IV. Intensievere sportbeoefening kan leiden tot een nauwere betrokkenheid bij de sportvereniging en het minder snel loslaten van het sporten. Ook kan sportdeelname gemotiveerd worden door het zien van de succesvolle prestaties: Als het Nederlands voetbalelftal scoort geeft dat een impuls aan de beoefening van deze sport. Krajicek's zege op het heilige Londense gras zorgt voor meer tennissers. En "when Barney Rubble hits the dubble" explodeert een nationale behoefte om de pijltjes in handen te nemen en voor die ultieme ninedarter te gaan.
In een mindere mate geldt dit ook voor het lokale niveau. Prestatiegericht met sport bezig kunnen zijn en prestaties zien vormt een inspiratiebron en stimulans voor sportdeelname. In het licht hiervan willen wij, in tegenstelling tot het tot op heden gevoerde beleid, open staan ten aanzien van initiatieven die geselecteerde sportbeoefening bevorderen, of prestaties belonen. Bij maatregelen kan hierbij bijvoorbeeld gedacht aan de instelling van een sportprijs of de instelling van een "sponsorbudget" (waarin eventueel ook het bedrijfsleven participeert). Bij de gemeentelijke ondersteuning van topsport en sportprestaties moet onderkend worden dat het, in verband met de kosten van topsport en geselecteerde sportbeoefening, zal gaan om een marginale financiële bijdrage. De ondersteuning zal dan ook veeleer een symbolische waarde hebben.
- V. De "Wie Wat Waar" vermeldt weliswaar waar een ieder terecht kan om toe te treden tot sportend Wijchen; veel stimulans om te gaan sporten gaat er niet vanuit. Investeren in een communicatiemiddel waarmee duidelijk gemaakt kan worden wat er zoal in de aanbieding is, lijkt ons geen overbodige luxe. De stap naar sporten kan eenvoudiger overbrugd worden indien op eenvoudige wijze de persoonlijke behoefte van de potentieel sporter getoetst kan worden aan het bestaande aanbod, of de behoefte aan sport gecreëerd kan worden. Voorbeeld hierbij kan een sportgids zijn waarin de diverse sportverenigingen zich presenteren.
- VI. Waar een sportgids de mogelijkheid biedt om passief door het sportaanbod te zappen, kan door middel van een sportpas dit actief gedaan worden. Door middel van "aanbiedingen van verenigingen" (in bijvoorbeeld de sportgids) wordt gestimuleerd dat met verschillende sporten ervaring opgedaan wordt, waardoor de kans om de gezochte waarden daadwerkelijk te vinden vergroot wordt.

- VII. Sportvoorzieningen zijn lang niet altijd toegankelijk voor minder validen. In dit licht verdient het overweging om één of meerdere sportvoorzieningen specifiek geschikt te maken voor bezoek en sportbeoefening door lichamelijk gehandicapten.
- VIII. Bij de sportstimulering van jongeren lijkt het voor de hand liggend om de onderwijsinstellingen daarbij te betrekken. Daar zijn jongeren immers te vinden. Zo zou aangesloten kunnen worden bij de provinciaal geïnitieerde projecten in het kader van "Jeugd in beweging". Daarnaast kan ook gedacht worden aan de ondersteuning en stimulering van projecten die door scholen in samenwerking met de sportverenigingen ontwikkeld worden. Voor wat betreft de andere doelgroepen gaat het soortgelijke op; bijvoorbeeld sportstimuleringsprojecten voor ouderen zouden door SWOW ontwikkeld kunnen worden, maar ook in samenwerking tussen de ouderenorganisatie en sportverenigingen. De keuze voor al dan niet een coproductie is afhankelijk van de specifieke eisen van het sportproduct.
- IX. Om over voldoende gekwalificeerde vrijwilligers te beschikken is scholing niet weg te denken. Het is belangrijk dat sportverenigingen investeren in de vaardigheden van hun vrijwilligers. Dit kan gestimuleerd worden door plaatselijk cursusaanbod te organiseren (zoals de eerder genoemde cursus "Vrijwilligersbeleid in de Sportvereniging") of door bijdragen te leveren in de kosten van gevolgde cursussen. Door beide zaken zouden de vaardigheden van vrijwilligers beter afgestemd kunnen worden op de noodzakelijke vaardigheden, en verdienen daardoor nadere beschouwing. In verband met het opleiden van vrijwilligers is reeds door enkele verenigingen een subsidieverzoek ingediend (in het kader van de voorbereiding van de gemeentebegroting voor 1999). In het licht van de tijd die nog nodig is om (eventueel) tot een subsidieregeling voor deskundigheidsbevordering te komen, zullen wij vooruitlopend op de komst van deze regeling, pragmatisch met deze verzoeken omgaan.
- X. In het kader van ondersteuning van vrijwilligersorganisaties met kennis en met diensten, willen wij de wenselijkheid van een facilitair sportbureau nader onderzoeken. In dit verband denken wij bijvoorbeeld aan het leveren van diensten aan sportverenigingen op het gebied van de financiële of de ledenadministratie. Ook zou via een facilitair sportbureau informatie en ondersteuning aangereikt kunnen worden met betrekking tot gesubsidieerde arbeidsplaatsen, vereisten uit de drank- en horecawet en dergelijke.
- XI. De jeugdsportsubsidie is momenteel een stimuleringsmaatregel waarbij vraagtekens gezet moeten worden ten aanzien van de stimulerende werking. Uit diverse gevoerde discussies mag blijken dat veel waarde aan het behoud van deze subsidieregeling gehecht wordt. Wij willen daarom géén discussie aangaan over de hoogte van het budget voor jeugdsportsubsidie beschikbaar is, c.q. wij willen géén voorstellen ontwikkelen om deze middelen voor andere sportdoeleinden aan te wenden. Met dit als randvoorwaarden is het wellicht wel zinvol om samen met de sportverenigingen de grondslagen van deze subsidie heroverwegen en na te gaan of, door middel van de keuze voor een andere set van grondslagen, een meer stimulerende werking van de jeugdsportsubsidie gegenereerd kan worden.

9. Interactieve beleidsontwikkeling

Zonder voeding vanuit en binding met de basis wordt het risico gelopen dat met beleidsmaatregelen de plank misgeslagen wordt. Het is dan ook zaak dat maatregelen die gericht zijn op sportstimulering of verenigingsondersteuning in samenspraak met de betrokken actoren tot stand gebracht worden.

Als vervolg op deze notitie willen wij eerst investeren in het als gesprekspartner aan tafel krijgen van de Wijchense sportwereld. Dit willen wij doen door in eerste instantie een open discussie aan de hand van deze startnotitie met de sportverenigingen aan te gaan. Naar aanleiding van dit gesprek willen wij komen tot de vorming van een sportregiegroep die (op basis van de kennis van de sportverenigingen en de interesse in een verenigingsoverstijgende aanpak) vanuit de sportwereld gaat participeren in de ontwikkeling van maatregelen.

De informatie vanuit de sportwereld willen wij vervolgens koppelen met de informatie vanuit de diverse organisaties die zich richten op de specifieke doelgroepen (SWOW, VVW/SISW, SKW, het onderwijs en dergelijke). Desgewenst kan dit plaats hebben rondom een aantal thema's. Aansluitend zal een selectie van maatregelen plaats moeten hebben die vervolgens (door verschillende werkgroepen) concreet uitgewerkt worden. Ten behoeve van de voorbereiding en begeleiding van dit proces willen wij de deskundigheid van de Gelderse Sportfederatie inschakelen. Gemeentelijke participatie zal gedurende het gehele proces aan de orde zijn, alsmede zal de coördinatie door de gemeente verzorgd worden. Over de exacte invulling hiervan zullen wij nog nader overleg met de GSF voeren.

Het uiteindelijke doel van het bovenstaande traject is inzicht ontstaat in de uitvoerbaarheid, het effectiviteitsgehalte en de kosten van gewenste maatregelen, zodat besluitvorming over de implementatie ervan plaats kan hebben.

Bij het initiëren van een communicatietraject met de verenigingen is het van belang dat deze instellingen een positieve rendementsverwachting hebben ten aanzien van de investering die van ze gevraagd wordt. Concrete doelen moeten bereikt kunnen worden om de inzet van schaarse energie te rechtvaardigen, en daartoe motiveren. Zie bijvoorbeeld het verschil tussen het animo voor het enkele jaren geleden gestarte sportplatform (met relatief abstracte doelen), en het animo voor de verenigingsinspanningen die ontstaan zijn naar aanleiding van de kerntakendiscussievoorstellen over de jeugdsportsubsidie en de bezuiniging op de onderhoudskosten van de groene sportvelden (concrete doelen). In dit kader dienen ook de in paragraaf 9 geopperde maatregelen gezien te worden. Daarnaast kan het tevens van groot belang zijn dat vooraf middelen beschikbaar zijn.

10. Fasering

Na instemming door uw commissie met deze startnotitie willen wij de notitie aan de sportverenigingen en de nauw daarbij betrokkenen toezenden, en in het voorjaar van 1999 het open overleg met de sportverenigingen aangaan (waarbij de overige betrokkenen en geïnteresseerden als toehoorder welkom zijn. Aangezien de sportverenigingen een centrale rol spelen, zal de vervolgplanning in samenspraak dienen te geschieden. Evenwel streven wij ernaar om contacten met de doelgroepgebonden actoren ruim voor de zomervakantie te realiseren, zodat de periode tot en met het najaar van dit jaar gebruikt kan worden voor de uitdieping van een aantal maatregelen. Aan het einde van dit jaar zal dan de besluitvorming over de nader uitgewerkte potentiële maatregelen plaats kunnen hebben.

11. Financiële effecten

In de gemeentebegroting zijn diverse structurele budgetten ten behoeve van sport opgenomen. Deze budgetten hebben specifieke doelen, zodat géén structurele financiële ruimte aanwezig is voor nieuwe vormen van sportstimulering of verenigingsondersteuning. In het kader van de begrotingsvoorbereiding voor het jaar 1998 is besloten om in 1998 tot en met 2000 jaarlijks f 20.000,00 uit de incidentele begrotingsruimte te reserveren voor sportstimulering/ondersteuning vrijwilligers. Wij stellen voor de voorbereidingskosten die in het vervolg op deze notitie gemaakt moeten worden ten laste van deze middelen te brengen. Dit geldt ook voor de consequenties van de pragmatische afhandeling van de verzoeken waarnaar onder de mogelijke maatregel deskundigheidsbevordering gerefereerd is.

Voor wat betreft de financiële gevolgen van maatregelen die op basis van het overleg met de sportverenigingen nader vormgegeven worden, geldt dat (afzonderlijke) kredietvoorstellen aan de Raad voorgelegd worden. Wanneer de bestaande incidentele begrotingsruimte daarvoor onvoldoende is, zal aangesloten worden bij de voorbereiding van de gemeentebegroting. Evenwel zullen wij in het kader van de aanstaande voorjaarsnota (met betrekking tot de gemeentebegroting voor het jaar 2000) zeker nagaan of incidentele en/of structurele ruimte voor sportstimulering te vinden is, en zo mogelijk een voorstel terzake aan de Raad voorleggen. Uiteraard nemen wij hierbij in overweging dat het, in het licht van de eerder gememoreerde rendementsverwachting bij de verenigingen, van groot belang kan zijn dat de uitvoering van sportstimuleringsmaatregelen niet vertraagd wordt door de noodzakelijke doorlooptijd van de begrotingsprocedure.

